

รายงานการวิเคราะห์เหตุอันควรสงสัย ประจำเดือนพฤศจิกายน – ธันวาคม พ.ศ. 2559

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ได้รวบรวมรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย (Suspicious Transaction Report – STR) ที่ได้รับจากผู้มีหน้าที่รายงานธุรกรรม ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ในห้วงเดือนพฤศจิกายน – ธันวาคม พ.ศ. 2559 โดย STR ที่ได้รับจากธนาคารและบริษัทหลักทรัพย์ส่วนใหญ่เป็นรายงานการทำธุรกรรมในพื้นที่กรุงเทพฯ ส่วน STR ที่ได้รับจากสำนักงานที่ดิน ส่วนใหญ่เป็นธุรกรรมเกี่ยวกับที่ดินในต่างจังหวัดกระจายอยู่ในทุกภูมิภาค มีลักษณะพฤติกรรมดังนี้

1. ธุรกรรมที่มีความเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมยาเสพติด

ในห้วงปลายปี มีรายงานระบอบอาชญากรรมจำนวนมากคืออาชญากรรมเกี่ยวกับยาเสพติด โดยมากเป็นการรายงานธุรกรรมที่แสดงความไม่สอดคล้องกับสถานภาพของผู้ทำธุรกรรม ทั้งนี้ ข้อมูลจากการรายงาน ผู้ถูกรายงานนอกจากจะเป็นรายบุคคลทั่วไปและ ยังปรากฏรายงานของบริษัทธุรกิจต่างๆ มีจำนวนมากขึ้น เป็นสัญญาณที่แสดงให้เห็นว่ากลุ่มผู้ก่ออาชญากรรมประเภทนี้มีการใช้วิธีฟอกเงินในรูปแบบการอาศัยระบบธุรกิจการค้า (Trade Based Money Laundering - TBML) มากขึ้น คือมีการใช้ธุรกิจโดยเฉพาะการส่งออกนำเข้าสินค้า อำพรางการทำธุรกรรมซื้อขายยาเสพติด โดยพบกรณีที่กิจการโรงสีข้าว และธุรกิจผลิตภัณฑ์จากการสีข้าวในพื้นที่ชายแดนภาคเหนือ มีเงินหมุนเวียนในบางช่วงสูงถึงหลักร้อยล้าน ซึ่งมีความผิดปกติจากเดิมที่มีเงินหมุนเวียนในหลักล้านถึงไม่เกิน 20 ล้านบาท และอาจเกี่ยวข้องกับการตกแต่งบัญชีเท็จ รวมทั้งพบกรณีบริษัทนำเข้าส่งออกอุปกรณ์การเกษตรในพื้นที่ชายแดนภาคเหนือ เช่นกัน มีธุรกรรมระหว่างประเทศเพื่อนบ้านในมูลค่าและความถี่สูงผิดปกติ ซึ่งภายหลังตรวจสอบพบประวัติเคยเกี่ยวข้องกับการถูกตรวจยึดสารตั้งต้นผลิตยาเสพติดด้วย

เฝ้าระวัง : ให้สถาบันการเงินในพื้นที่ภาคเหนือ โดยเฉพาะตามแนวชายแดน สังเกตพฤติกรรมของลูกค้า และตรวจสอบความเคลื่อนไหวทางบัญชีของกลุ่มธุรกิจส่งออกนำเข้าสินค้า และธุรกิจอื่นๆ ที่มีธุรกรรมระหว่างประเทศเพื่อนบ้าน ที่อาจสุ่มเสี่ยงหรือเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐาน

2. การฟอกเงินด้วยวิธีอำพรางผ่านระบบธุรกิจการค้า

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการปราบปรามการฟอกเงินในระดับสากลได้มีการประเมินในทิศทางเดียวกันว่า ในปี 2559 ที่ผ่านมา การฟอกเงินด้วยวิธีอำพรางผ่านระบบธุรกิจการค้านี้เป็นวิธีที่เป็นที่นิยมอย่างมากและแพร่ระบาดไปทั่วโลก โดยเป็นหนึ่งในวิธีที่ใช้ฟอกเงินเป็นมูลค่าสูงที่สุดและยากต่อการสืบสวนและถูกตรวจจับ โดยเฉพาะในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งมีระดับความเสี่ยงพุ่งสูงจากปัจจัยการเติบโตและการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ ขณะที่ยังมีจุดอ่อนในการบังคับใช้กฎหมายและประเด็นเกี่ยวกับการทุจริตคอร์ปชั่น

เฝ้าระวัง : สถาบันการเงินควรให้ความสำคัญกับการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้านิติบุคคล (Customer Due Diligence : CDD) มากขึ้น โดยเฉพาะหาผู้รับประโยชน์ที่แท้จริง (Beneficial Owner : BO) ของนิติบุคคล

3. ธุรกรรมแยกยอดเงิน

ในกลุ่มธุรกรรมแยกยอดเงินในการฝากและถอนให้ต่ำกว่า 2 ล้านบาทเพื่อเลี่ยงการถูกรายงานนั้น มีข้อสังเกตว่ามีจำนวนรายการเป็นสัดส่วนค่อนข้างสูง และมักพบผู้ทำธุรกรรมประกอบอาชีพเป็นพนักงานบริษัท หรือทำธุรกรรมในนามบริษัทธุรกิจ รวมถึงผู้ทำธุรกรรมที่มีสถานะเป็นหุ้นส่วนหลักหรือเจ้าของกิจการ ซึ่งแม้อาจมีรายได้มากพอที่จะทำธุรกรรมมูลค่าสูง แต่การทำธุรกรรมลักษณะแยกยอดบ่อยครั้งอย่างต่อเนื่องทั้งในบัญชีส่วนตัวและบัญชีของบริษัท แสดงให้เห็นเจตนาหลีกเลี่ยงการรายงานธุรกรรมเงินสดอย่างชัดเจน ลักษณะการทำธุรกรรมเหล่านี้อาจเกี่ยวข้องกับการอาศัยธุรกิจการค้า หรือการใช้บริษัทบังหน้าอำพรางธุรกรรมเพื่อการฟอกเงิน โดยเฉพาะกรณีที่เป็นการนำเงินสดมูลค่าสูงมาโอนเข้าบัญชีบริษัทคู่ค้า ทั้งระดับในประเทศและระหว่างประเทศ แทนที่จะทำวิธีโอนเงินระหว่างกันผ่านบัญชีตามปกติ รวมทั้งการเบิกถอนเป็นเงินสดมูลค่าสูงผิดปกติทันทีที่ได้รับเงินโอนเข้าบัญชี ซึ่งเมื่อตรวจสอบบริษัทคู่ค้าเหล่านี้จากแหล่งข้อมูลสาธารณะ มักไม่พบข้อมูลที่สามารถระบุตัวตนเบื้องต้นได้

นอกจากนี้ ยังปรากฏเหตุอันควรสงสัยจากรายงานของสถาบันการเงิน เนื่องจากมีพฤติกรรมในการแก้ไขข้อมูลธุรกิจห้างร้านหรือผู้เกี่ยวข้องกับธุรกรรม ซึ่งสถาบันการเงินประเมินแล้วเห็นว่าเป็นธุรกรรมที่อาจเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดหรือมีความเสี่ยงสูงต่างๆ จึงได้ปฏิเสธไม่รับทำธุรกรรมในขั้นแรก ในเวลาต่อมาผู้ทำธุรกรรมได้กลับมาขอทำธุรกรรมเดิมอีกครั้งโดยแก้ไข ลบข้อมูลในส่วนที่ถูกประเมินว่าเป็นความเสี่ยงออก ลักษณะเช่นนี้ควรเพิ่มการเฝ้าระวังเช่นกัน เนื่องจากนับเป็นการให้ข้อมูลอ้างอิงที่เป็นเท็จ แสดงเจตนาปกปิดความจริง

เฝ้าระวัง : สถาบันการเงินควรเน้นย้ำกับผู้ปฏิบัติงานในการพิสูจน์ทราบความแท้จริงของเอกสารระบุตัวตนของผู้ทำธุรกรรม การจัดระดับความเสี่ยงลูกค้า การตรวจสอบความเคลื่อนไหวทางบัญชีของลูกค้าทั้งบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล (Customer Monitoring) และการรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย

4. สำนักงานเสมือนจริง (Virtual Office)

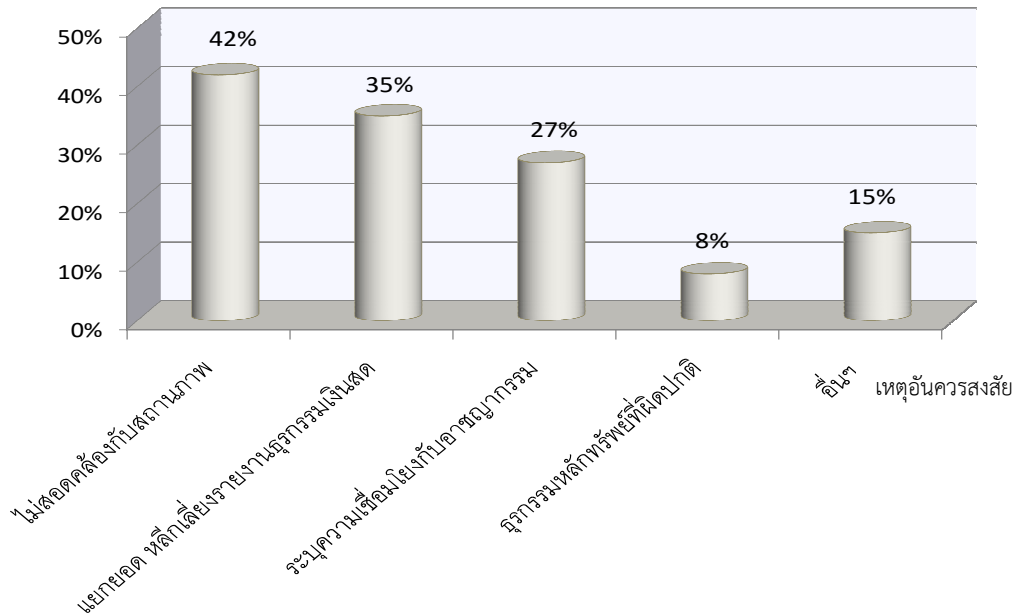
พบรายงาน STR ที่ระบุถึง Virtual Office หรือสำนักงานเสมือนจริง ที่มีเหตุอันควรสงสัยเกี่ยวกับการเป็นเจ้าของบัญชีหลายบัญชีที่ใช้ชื่อแตกต่างกัน มีเงินหมุนเวียนสูงและมีการทำธุรกรรมถี่ผิดปกติ รวมทั้งเป็นธุรกรรมที่ทำในช่วงกลางคืนผ่านบริการทางอินเทอร์เน็ตและเครื่อง ATM อาจเป็นการอำพรางใช้ธุรกิจบังหน้าการก่ออาชญากรรมเพื่อหารายได้โดยมิชอบ

รูปแบบ Virtual Office หรือสำนักงานที่ไม่เน้นการมีสถานที่ตั้งอย่างเป็นทางการเป็นหลักแหล่ง เสมือนไม่มีตัวตนแต่ใช้ทำธุรกิจได้จริง เริ่มเป็นที่แพร่หลายในระยะหลัง และมีแนวโน้มเป็นช่องทางใหม่ในการฟอกเงินได้อีกทางหนึ่ง โดยหลักการของ Virtual Office จะใช้วิธีทำงานผ่านเทคโนโลยีการสื่อสาร หรือผ่านระบบออนไลน์ ที่ทำให้บุคคลสามารถทำงานร่วมกันได้จากทุกบริเวณของโลก ปัจจุบันมีการให้บริการ Virtual Office ในรูปแบบที่หลากหลายในประเทศไทย ทั้งการบริการให้ที่อยู่จดทะเบียนบริษัท เพื่อใช้ในการติดต่อกับลูกค้า ซึ่งช่วยสร้างภาพลักษณ์และความน่าเชื่อถือจากการเสมือนมีสถานที่ตั้งของบริษัทในใจกลางเมือง การบริการจัดพนักงานทำหน้าที่ประสานงานทางธุรกิจอย่างครบวงจร ทั้งการรับโทรศัพท์จากลูกค้า การส่งแฟกซ์ อีเมล ส่งพัสดุ ขนส่งสินค้า รวมถึงการให้บริการทางด้านบัญชี การวางแผนภาษี การตลาด การจดทะเบียนต่างๆ ฯลฯ ตามความประสงค์ของผู้ว่าจ้าง

สำนักงานออนไลน์ลักษณะเสมือนจริงข้างต้น จึงตอบสนองผู้ประกอบการธุรกิจที่ต้องการลดค่าใช้จ่ายในการเช่าอาคาร ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าจ้างพนักงานประจำได้เป็นอย่างดี รวมถึงสามารถดำเนินกิจการในพื้นที่ที่ห่างไกล รวมทั้งในต่างประเทศได้โดยไม่ต้องมีสำนักงานไปตั้งอยู่จริง อย่างไรก็ตาม รูปแบบที่ให้บุคคลทั่วไปสามารถเช่า ชื่อ เป็นเจ้าของบริษัทแบบง่ายๆ โดยพนักงานผู้ทำงานให้และเจ้าของกิจการต่างไม่ทราบตัวตนที่แท้จริงซึ่งกันและกัน สามารถทำธุรกิจโดยไม่ต้องเปิดเผยรายละเอียดทั้งหมดนั้น นับเป็นรูปแบบที่มีความล่อแหลมต่อการถูกแสวงประโยชน์ในทางมิชอบ โดยเมื่อไม่กี่ปีที่ผ่านมา ในประเทศสหรัฐอเมริกา ปรากฏคดีหลอกลวง ฉ้อโกงเหยื่อผ่านการส่งอีเมล โดยใช้ Virtual Office ซึ่งมีที่อยู่ที่น่าเชื่อถือ สร้างเรื่องเท็จ ใช้เป็นธุรกิจบังหน้าและเป็นช่องทางการฟอกเงิน สร้างความเสียหายเป็นหลักล้านดอลลาร์สหรัฐ เป็นกรณีที่แม้ยังไม่พบในไทย แต่นับว่ามีความเสี่ยงที่ควรเฝ้าระวังการแพร่ระบาดเช่นกัน

แผนภูมิแสดงร้อยละของ STR จำแนกตามมูลเหตุอันควรสงสัยหลักเมื่อเทียบกับจำนวน STR ที่ได้รับทั้งหมดในเดือนพฤศจิกายน – ธันวาคม 2559

(หมายเหตุ: เนื่องจากมี STR จำนวนหนึ่งระบุพฤติการณ์ที่เป็นมูลเหตุอันควรสงสัยมากกว่า 1 ประเด็น ทำให้เมื่อคัดแยกโดยใช้เกณฑ์พฤติการณ์เดียวเป็นหลัก จึงมีส่วนที่ต้องนับซ้ำ และเมื่อรวมจำนวนร้อยละของทั้ง 5 ประเภท ทำให้ได้จำนวนมากกว่าร้อยละ 100)

1. การทำธุรกรรมที่ไม่สอดคล้องกับสถานภาพ ได้แก่รายการธุรกรรมที่มีปริมาณหรือมูลค่าสูง ไม่สอดคล้องกับอายุ อาชีพ และรายได้ หรือมีพื้นที่ทำธุรกรรมไม่สอดคล้องกับถิ่นที่อยู่ หรือที่ตั้งและลักษณะของธุรกิจ

2. การทำธุรกรรมแยกยอดเงินฝาก/ถอน ให้แต่ละยอดมีมูลค่าต่ำกว่าสองล้านบาท เพื่อหลีกเลี่ยงการถูกรายงานธุรกรรมเงินสด ซึ่งรวมทั้งกรณีแยกยอดทำธุรกรรมในบัญชีเดียว และแยกยอดทำธุรกรรมกระจายยังหลายบัญชี

3. รายงานธุรกรรมที่สามารถระบุความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับอาชญากรรม ได้แก่ รายการธุรกรรมของผู้เกี่ยวข้องกับคดีการก่ออาชญากรรมที่มีการจับกุมแล้ว หรือปรากฏข่าวสารทางสื่อมวลชน หรือตามข้อมูลที่ได้รับการร้องเรียนจากภาคประชาชน รวมทั้งผู้เป็นเป้าหมายการสืบสวนสอบสวนของหน่วยงานปราบปรามอาชญากรรมต่างๆ ตามที่สถาบันการเงินได้รับหนังสือขอความร่วมมือตรวจสอบรายการเคลื่อนไหวทางบัญชี

4. การทำธุรกรรมซื้อ/ขาย/โอนหลักทรัพย์ที่ผิดปกติ ไม่สมเหตุสมผลในแง่มุมต่างๆ อาทิ ด้านมูลค่า ความถี่ ความสัมพันธ์และข้อมูลที่เกี่ยวข้องของผู้โอนกับผู้รับโอนหลักทรัพย์ รวมถึงพฤติกรรมที่ทำให้เกิดการซื้อขายหลักทรัพย์ที่ไม่เป็นธรรม โดยรายการส่วนใหญ่ในกลุ่มนี้เป็นรายการที่ได้รับจากสถาบันการเงินประเภทบริษัทหลักทรัพย์

5. มูลเหตุธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยอื่นๆ อาทิ ธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเทศเสี่ยง หรือผู้ทำธุรกรรมเป็นผู้ถูกจัดลำดับในรายการผู้มีความเสี่ยง การแลกเปลี่ยนและการทำธุรกรรมด้วยธนบัตรใบย่อยที่ผิดปกติ การมอบอำนาจทำธุรกรรมที่ผิดปกติ การไม่ประสงค์แสดงตน ไม่สามารถแสดงเอกสารหลักฐานประกอบการทำธุรกรรม และการมีพฤติกรรมพิรุณต่างๆ ในการเปิดบัญชี เป็นต้น

